СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIII. Ч. 171. Джерзи Сити, Н. Дж., четвер, 25 липня 1935. — VOL. XLIII. No. 171. Jersey City, N. J., Thursday, July 25, 1935. THREE CENTS

ФЕДЕРАЦІЯ ПРАЦІ ВІДКЛИКУЄ „ҐЕНЕРАЛЬНИЙ СТРАЙК"

ТЕРІ ГОТ (Індіяна). — Томас Н. Тейлор, організатор і спеціяльний представник Вилієма Ґріна, предсідника Американської Федерації Праці, відкликав у вівторок 48-годинний ґенеральний страйк.

Страйк у підприємстві „Коломбія Інемелинґ енд Стемпинґ Ко.", на допомогу котрому виликано ґенеральний страйк, триває далі. Стараються його полагодити федеральні посередники, встановлені секретаркою праці, панною Перкинс. Вони рапортують їй кождої години телефонічно про поступ переговорів. З огляду на те, що робітники не хочуть відступити від свого протесту проти наймання страйколомів, переговори знаходяться далі на мертвій точці.

Другий день ґенерального страйку показав трохи меншу солідарність робітників, ніж перший. Крамниці відчинено. Одначе комунікація ще далі була здержана. Ґазолінові стації теж відчинено. Громада страйкарів зайшла до редакцій двох місцевих газет і заставила заряд здержати їх видавництво. Були випадки гострих виступів проти робітників, що не послухали приказу вийти на симпатичний страйк. У кількох місцях приходило до сутичок між страйкуючими робітниками і стейтовою ґвардією, яка часто вживала до розгнання демонстрацій слізних бомб.

СТРАЙК ПРИ БУДОВІ ВЕЛИКОЇ ТАМИ.

ЛАС ВЕҐАС (Невада). — Страйк робітників, занятих при будові великої тами Болдер Дем, зростає. До страйкуючих сталевих робітників, столярів та інших ремісників приступили тепер іще машиністи та візники моторових возів.

Страйкарі домагаються піднесення робітничої заплати до одного доляра на годину для фахових та до 75 центів для нефахових робітників.

НЕ ВДАЄТЬСЯ ЛОМАТИ СТРАЙК.

КЕМДЕН (Ню Джерзі). — Підприємство „Ню Йорк Шипбилдинг Корпорейшен" пробувало почати роботу на своїх доках, не дивлячися на проголошений страйк. До роботи зголосилося лиш дуже мале число страйколомів.

Перед розпочаттям роботи коло брам фабрик зібралися коло 100 поліцаїв, 3,000 пікетовців та 2,000 цікавих. Зібрані гукали на поліцаїв, міських урядників та страйколомів, що йшли до фабрики. Заряд доків, каже, що до праці зголосилися понад 500 робітників.

СТРІЛЯНИНА В АРҐЕНТИНСЬКІМ СЕНАТІ.

БУЕНОС АЙРЕС. — Підчас горячої дебати за рінницькі підприємства в арґентинськім конґресі один гість на ґалерії віддав кілька стрілів до сенаторів, убиваючи на місці сенатора Енса Бордабегера та ранячи раніше легко міністра рільництва, а тяжко сенатора Рафаеля Мансіні.

Арештований за стрілянину називається Рамон Кора. Він був кількома наворотами комісаром поліції на одній передмістя арґентинської столиці. Ґазети кажуть, що Кора є визначним лідером фашістівської бригади.

НЮЙОРСЬКИЙ ПОСАДНИК ВІДПЛАЧУЄТЬСЯ НІМЦЯМ.

НЮ ЙОРК. — Посадник Ля Ґвардія відмовив одному німецькому горожанинови дозволу на тій основі, що, мовляв, Німеччина не трактує рівно американських горожан жидівської віри.

ПРОРВАЛАСЬ ГАТА.

ЛЕЙКВУД (Ню Джерзі). — Велика гата, що її збудовано коштом федерального уряду підчас кризи впродовж двох років та що творила озеро поверхні 80 акрів і мала коло міліона ґальонів води, розірвалася й уся вода зі збірника сплила рікою Мітідіконґ до моря.

Пять робітників, що знаходилися в той час на гаті, вратувалися з тяжкою бідою вдершися на вершок гати в місці, де на їх щастя гата видержала напір води.

ГИНУТЬ ВІД ГАДЮЧОЇ КРОВИ.

СПРІНҐФІЛД (Мізурі). — Пані Лавра Лонґ побачила на подвірю своєї фарми гадюку мідянку та, знаючи її сильну їдовитість, убила її, відрубуючи їй голову мотикою. Її пес та дві курки покушали крови гадюки й згинули до кількох минут.

ЗЕМЛЕТРУС У КАЛІФОРНІЇ.

БРОЛІ (Каліфорнія). — Долину Імпіреал навістив у вівторок, в 11-тій годині рано, короткий, але гострий землетрус. Поліційною стацією стряс він з такою силою, що поліцаї вибігли на вулицю.

МОРОЗ В АРҐЕНТИНІ.

БУЕНОС АЙРЕС. — У цілій південній частині Південної Америки панують морози. У Патогонії йдуть сніговиці. Тут температура зійшла до зера Фаренгайта.

ЗАКРИЛИ КАНАДІЙСЬКИЙ БАНК У ПАРИЖІ.

У Парижі перестала функціонувати установа Канадійського Монтреальського Банку, перевівши свої справи до установи одного англійського банку. Сказано, що поменшення торговлі між Францією і Канадою зробило утримання філії монтреальського банку у Парижі незисковним.

БУРІ НА ВОЛИНІ.

Над повітами луцьким і рівенським перейшла сильна градова буря зі зливою і громами. З причини хмарологу злива приняла незвичайні розміри. В кількох місцях запалились від громів сельські хати. Біля Олики грім спалив ціле господарство, вбив власника дому і малу дитину.

АРЕШТУВАННЯ ГР.-КАТ. СВЯЩЕНИКА.

В Чернелиці, пов. Городенка, арештовано місцевого гр.-кат. пароха, о. Юрія Мелимука. Арештування доконала поліція після ревізії, яку перевела в його домі. Арештованого відставлено до слідчої вязниці в Коломиї.

СТРАЙКИ В ПОЛЬЩІ.

За обчисленнями головного статистичного уряду в Польщі було торік 954 страйки, що обняли 9,378 заведень праці. Страйкарів було 372,018, число втрачених робучих днів 2,365,631.

ДОНЬКА СУДДІ КОМУНІСТКОЮ.

У варшавському окружному суді відбулася розправа проти 20-літньої Анни Карпович, студентки вищої журналістичної школи, доньки варшавського судді, яку арештували під закидом кольпортування комуністичної літератури. При домовій ревізії знайшли у неї рукописи у справі одноцілого фронту робітничих партій у Польщі. Підчас слідства виринув сумнів щодо її умової осудности, одначе психіятри ствердили у неї умову нормальність, отже й здібність відповідати за свої діла. Обвинувачену засудено на два роки вязниці з припиненням виконання кари.

48 ЛІТ У ВЯЗНИЦІ.

В Італії випустили на волю 74-літнього Деметрія Ванучі, помилуваного королем. Його засудили були в 1887 р. на досмертну вязницю за вбивство жінки, отже засуджений просидів у вязниці 48 літ. Увесь той час провів на острові Піяноса. Випустивши на волю, його перевезли кораблем до Ліворна. Старець був незвичайно пораження видом трамваїв і самоходів, яких іще не було тоді, як його арештували.

ЯК МАРКА СТАЄ ВАРТІСНА.

Віденські філятелісти відкрили неабияку подробицю на нових почтових марках. А саме на одній з них запримітили, що зображений там селянин із Долішньої Австрії має вуха у протилежному напрямку — взад. Коли це відкрили, філятелісти кинулись масово викуповувати ці рідкі марки. Водночас уряд рішив сконфіскувати ввесь наклад. За один день продали 200,000 штук такої 6-сотикової марки по дуже високих цінах.

БОЛЬШЕВИКИ НЕ МАЮТЬ ЧИМ ВИПЛАЧУВАТИ ПЛАТЕНЬ.

З міста Куйбишев (давніше Самара) повідомляють, що багато вчителів у куйбишевській окрузі від лютого не дістали платень. Вістки про ріжні банкноти, видані місцевою владою, вказують, що у СССР є поважні фінансові труднощі.

ВЧАТЬ ГЕОГРАФІЮ НА ЛІТАКАХ.

Дві школи з Плімут купили спільно літак. Кожного тижня їдуть 16 учнів із своїми професорами над Англією. В той спосіб мають пізнати свою батьківщину і бачити її знад хмар. З винятком деяких боягузів діти захоплені такими лекціями.

ПОДВІЙНЕ ДУШОГУБСТВО В ЛІСІ.

З містечка Березова вибралася до Динова 50-літня вдова Катерина Хухрова, щоби продати на ярмарку корову. З нею пішов 15-літній син Казимир. Коли продали корову, обоє пропали без сліду. Аж після кількох тижнів побачили в лісі під Дубрівкою людські ноги, що виставали спід землі. Ствердили, що в землі була закопана Хухрова, а біля неї син. Доходження викрили, що їх убив ножем Андрій Баран із Гути Порубної, заграбивши Хухровій 95 зл., які вона дістала за корову. Арештований, припертий доказами, спрямованими проти нього, признався до вини.

ТЕЛЕҐРАФІЧНА ПЕРЕДАЧА ФОТОҐРАФІЙ.

На основі розпорядку французького міністерства почт і телеграфів, від половини червня ц. р. на державних телеґрафічних лініях почали передавати фотографічні знимки. Ця новина є дальшим розвитком передачі т. зв. белінограмів, що існує у Франції від 1924 р. Белінограмою називався досі рисунок, шкіц, автограф і т. д., які можна надати на спеціяльним бляшкеті до якогонебудь почтового уряду. При помочі системи, придуманої французьким інжиніром Беленом, цей чорно-білий (штриховий) образок передавали дротом до місця призначення і доручували адресатови як звичайну телеграму. Від кількох днів цією дорогою можна передавати не тільки штрихові рисунки, але й фотографії, що повстає, як відомо, наслідком гри світла і тіни. Фотографію передають у виді дуже складної мозаїки, настільки дрібної, що її зернисту будову можна бачити тільки крізь люпу. Ґазетні кліші мають далеко грубшу сітку, яку можна бачити голим оком. Фотографію, призначену до передачі телеграфом, треба дати до почтового уряду в позитиві. Головними клієнтами цієї нової служби почтово-телеграфічних урядів будуть, очевидно, редакції газет і ілюстрованих видавництв.

ДОСЛІДЖЕННЯ НАЙБІЛЬШОГО ЛЕДОВИКА СВІТУ.

Ісляндська експедиція під проводом д-ра Поліцера де Пеленґі хоче дослідити найбільший ледовик світу, Ватнакул, 8,500 км. простору. Експедиція осягнула вершок Барбарґнезура на 2,050 метрів і відкрила три нові вулкани на ледовику.

„ТАЙНА" СОВЕТСЬКОГО ЛІТАКА.

Гаролд Денні, кореспондент нюйорського „Таймса" в Москві, пробував цілий день довідатися, чому не відлетів советський літак, що мав відлетіти на північний бігун. Їздив до всіх летовищ, але ніхто не міг йому нічого сказати. Не знали навіть, де літак є. Кореспондент подає здогад, що лет загалом має на цілі лише розголос для советського летунства.

Телеграма агенції „Ессошиейтед Прес" з Москви доносить, що несподівана електрична буря перелетіла понад Москвою і через те советський „таємничий літак" не вилетів у дорогу до північного бігуна.

ВАЖНЕ ФІЗИЧНЕ ВІДКРИТТЯ.

Два вчені у Вашинґтоні, один з департаменту рільництва, другий із Смитсонської Інституції, відкрили невидимий промінь, котрий має таку силу, що здержує ріст рослини.

НЕВИДНИЙ СТРАЙК.

Нюйорські ресторанники, що свого часу проголосили були піднесення своїх цін на 10 процентів, прийшли до переконання, що населення відповіло на цю підвишку бойкотом ресторанів, та що їм краще вертатись назад до старих цін.

РОЗСТРІЛ ЗА ПОЛЕВІ ШКОДИ.

Як повідомляє советська преса, головний прокуратор Вишинський видав розпорядок приспішити судові розправи проти селян, що пускали худобу пастися на засіяні поля. В поважних випадках передбачений за таку провину розстріл.

СЕЛЯНИН-АРХЕОЛЬОҐ.

Один селянин у Югославії з села Заладрацево мав сон. Він видів горбок, а на ньому церкву. Розповідають у селі, що на горбку стояв колись монастир і що там сховані скарби. Сон здавався селянинові натяком на ті скарби. Він почав з іншими селянами копати і докопався дійсно до великої будови, подібної до церкви. Повідомив владу, яка вислала директора музею, д-ра Ґруїча, на те місце. Він ствердив, що там була колись староримська святиня, пізніше перемінена на церкву. Там знайдено фрески з 200 до 300 літ перед Христом неоціненої вартости.

ВЯЗЕНЬ УТІК У КОШИКУ З БІЛЛЯМ.

В олумуцькій вязниці відсиджував кару кабаретовий артист Лаврентій Тіхи. Засуджено його за ріжні мантійства і фабрикування фальшивих грошей на три роки. Тіхи був худощавий і низький. Почав постити і зменшив свою вагу менше ніж 40 кг. Товариші думали, що він хоче дістатись до шпиталю і звідти втекти. Але його плян був інший. Він знав, що раз на два тижні виносять білля вязнів в кошах до пральні, яка лежить поза вязницею. В порозумінні з одним вязнем, який працював у пральні, сховався він у коші з білизною і його винесли до пральні. Там перебув аж до ночі і втік. Аж над ранком спостерегли, що його нема.

АНҐЛІЯ ЗОСЕРЕДЖУЄ ФЛЬОТУ НА СЕРЕДЗЕМНІМ МОРІ

ЛОНДОН. — Водночас, як Італія збирає війська в східній Африці проти Етіопії, Англія зосереджує всі свої морські сили на Середземному морі. Яких 80,000 тон корабельної містоти буде більше на Середземнім морі, ніж дотепер. Приплимуть іще швидкі воєнні кораблі й станут коло острова Мальти. Цей осередок контролює італійські шляхи до Червоного моря. Знавці твердять, що це найбільше зосередження анґлійської фльоти на Середземному морі дотепер.

НІМЕЦЬКИЙ УРЯД ПРОТИ ВЕТЕРАНІВ.

БЕРЛІН. — Ґенерал Ґерінґ видав наказ розвязати в Прусії „Райхсбунд", тобто католицькі організації ветеранів світової війни. Думають, що ці організації будуть заборонені і в інших провінціях. „Штальгельм", організація німецьких ветеранів на зразок Американського Леґіону, також приготовляється на таку заборону для себе.

Один з провідників націстів, Юліюс Штрайхер, пустив погрозу, що Жиди будуть законно виокремлені зпосеред „Арійців". Є здогади, що Жиди мусітимуть творити свої окремі дільниці по містах на зразок середньовічного „ґета".

ІТАЛІЙСЬКИЙ ПОСОЛ НЕ ПРИЙШОВ НА ДИПЛЬОМАТИЧНИЙ ОБІД ДО ЕТІОПСЬКОГО ЦІСАРЯ.

АДІС АБАБА (Етіопія). — День народин цісаря святкували тут торжественно. Відбулося дипльоматичне приняття в цісарській палаті, а потім обід. Коли прибув туди американський посол, товпа на вулиці уладила демонстрацію в честь Америки. Італійський посол не прибув, кажучи, що цісар у своїй недавній промові в парляменті виявив ворожнечу до Італії. Загально думають, що прийде до зірвання дипльоматичних зносин між обома державами.

ЯПОНІЯ ГРОЗИТЬ ВІЙНОЮ ПРОТИ КИТАЮ.

ШАНҐГАЙ. — Представник японського уряду загрозив, що Японія піде війною проти Китаю, коли китайський диктатор, Чіянґ-Кай-Шек, не приноровиться до бажань Японії. Він тепер занятий боротьбою проти большевиків у Шехвані й занедбав адміністрацію держави. Кажуть, що Японія хоче опанувати долину ріки Янґце на такий самий лад, як завоювала недавно північний Китай.

ПОЛЬСЬКИЙ МІНІСТЕР ВІДВІДАВ „МАСЛОСОЮЗ".

ЛЬВІВ. — Міністер Косцялковський і його урядові помічники відвідали централю українських молочних кооператив „Маслосоюз" у Львові при нагоді свого побуту 9-го липня. Йому показали всю машинерію, бюрові уладження й склади масла на експорт. Він подивляв справність і розмах організації й загальний зразковий лад.

РЕВОЛЮЦІОНЕРИ В ЕСПАНІЇ ПІДНОСЯТЬ ГОЛОВУ.

МАДРИД. — На засіданню міністеріяльного кабінету обговорювали найновіший рух у деяких провінціях за амнестію тих, що їх засуджено за участь у бунті минулої осени. Цей рух замітний головно в Астурії, де револьта була найсильніша. Там тепер відбуваються віча з гострими протестами проти засудів і з погрозами нової ребелії. Уряд думає заборонити дальші віча.

ЄРУСАЛИМСЬКИМ ПРАВОСЛАВНИМ ПАТРІЯРХОМ ВИБРАНИЙ ГРЕК.

ЄРУСАЛИМ. — Православним патріярхом вибрали епископа з Вифлеєму, Тимотея Темеліса, Грека, родом з острова Самос. Проти нього кандидував теперішній александрійський патріярх. Греків уважають тепер у Єрусалимі за чужинців і тому висували на це становище Араба.

СПІР МІЖ ДАНЦІҐОМ І ПОЛЬЩЕЮ.

ДАНЦІҐ. — Польський уряд видав 18-го липня розпорядок, щоб польські урядовці збирали мито для Польщі від краму, перевезеного в Польщу. Проти цього протестує данціґський сенат, кажучи, що в той спосіб місто Данціґ буде цілковито фінансово зруйноване. Сенат також не згодився на пропозицію Польщі, щоб Данціґ послугувався польськими грішми в бизнесових трансакціях.

ЦІКАВИЙ ЗАГОВІР У ГРЕЦІЇ.

АТЕНИ. — В Солуні відкрила влада заговір офіцирів, що будуть боронити республиканського устрою навіть зі зброєю в руці. Теперішня форма державного ладу в Греції республиканська, але міністерство схиляється до монархії. Урядові ґазети сповіщають, що бувший король, Юрій II., годиться приїхати до Греції лише на випадок, коли плебісцит виказже подавляючу більшість у користь монархії. Він противний поворотови при помочі насиля.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з пятниці (з англійською частю):		Friday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$ 2.00	One year	$ 2.00
На пів року	$ 1.25	Six months	$ 1.25
В Джерзи Ситі і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

„ЛАБІСТИ" ДОБРІ Й ЗЛІ

Перед комітетами сенату й палати послів конґресу ще далі ведуться слідства над діяльністю „лабістів". Як каже голова сенатського комітету, сенат розкрив стільки бруду, що треба двацять комітетів, щоб його вичистили. В цьому комітеті є реєстри 127,000 телеґрафічних протестів проти ухвалення закону про корпорації публичного вжитку. Надмір праці самий заставляє вже деяких сенаторів і конґресменів скорочувати слідство. Через те пора вже подивитись на саму суть цеї окричаної справи.

Як само слово показує, „лабіст" це людина, що ходить до „лабі", себто до коридора, передпокою, законодатнього тіла, щоб там через особисту розмову впливати на законодавців, щоб вони голосували за певні закони, чи їх поборювали. У такій роботі ще нема нічого злого. Можна ширити в народі пропаґанду за якісь закони, можна теж піти ще далі та говорити з самими законодавцями в користь цих законів. Можна теж посилати їм телеґрами з домаганням, щоб вони голосували сюди, чи туди. Виборець може домагатися від посла, щоби він вияснив йому своє становище щодо кождого закону. Можна теж сказати послови чи сенаторови, чого нарід хоче.

Та коли це все є дозволене, ба навіть розумне, то поза певними границями воно стає неморальним. Можна сказати конґресменови: як не будеш за той закон голосувати, то я і мої приятелі не будемо тебе попирати. Колиж замісць голосів виступає вже грошева винагорода, то справа має інакшу закраску. Такі хабарські загрози мають деколи справді хитрунські форми; наприклад, коли багачі грозять законодавцеви, що як він не піде за їх інтересом, то вони не будуть запрошувати його жінки на товариські забави.

Таксамо можна посилати конґресменови чи сенаторови погрози, що на випадок, як він не піддержить якогось закону, виборці підуть проти нього. Одначе від цього треба відріжнити зорґанізовану кампанію погроз, коли багачі, заінтересовані в якійсь ухвалі, наймають людей, які висилають до конґресу масу телеґрам з протестами проти якогось закону. Перший випадок дає вислів публичній опінії, а другий фальшує публичну опінію, закриває її, виставляє як публичну опінію бажання невеличкої горсточки людей.

Якщо з коштовних і сензаційних слідств обох палат конґресу має вийти користь для народу, то конґрес має придумати такий закон, який дав би можність народови висказати свою правдиву опінію про законопроєкти, а заборонив усяке фальшування такої опінії.

ПОТЕНЦІЯЛЬНІ СИЛОВІ ФАКТОРИ У ВІЙНІ

(1)

Розгляд могутности якоїсь країни в часі війни може виглядати недоцільним тому, що фактори такого розгляду залишаються однаковими як у мирі так і в війні. Одначе такий розгляд являється конечним тому, що хоч фактори ті самі, та роля їх інша в мирі і в війні. Автім використування факторів є залежне від їх корисности в даних умовинах та від підготови до їх використання.

При розгляді могутности треба розглянути поземне положення, населення, матеріяльні природні засоби, середники лучби, фінансову міць і вкінці внутрішньо та зовнішньо-політичне положення.

Ближчий розгляд військової орґанізації, озброєння, вишколу війська і т. п. поминемо зовсім, зглядно приглянемось їм у звязку з потенціяльними факторами.

Положення краю може влекшити або утяжити ворожий наступ. Воно може бути дуже корисною охороною. Під увагу входить роздрібленість, зглядно звязаність поодиноких частин краю, доступ до морей, всякі природні перешкоди, особливо в пригbраничних смугах, та положення важливих для життя областей у відношенні до границь.

Всі ці елементи, разом узяті, впливають на меншу чи більшу потребу засобів оборони і їх підготови.

Злучені Держави Америки можуть обмежитись напр. до дуже простих засобів оборони при умові, що будуть мати достаточно сильну фльоту, яка недопустилаб до висадження чужих військ на їх територіях.

Подібне положення є і в Анґлії, але в менших розмірах. Анґлія є загрожена з повітря, а дальше перерва її морського сполучення в якомунебудь місці може мати для її оборони необчислимі наслідки. Анґлія може розраховувати на досить довгий час для переведення мобілізації і впорядкування армії до бою на суші, але вона не має того часу багато, щоб поставити на ноги воєнну морську і повітряну фльоту та перевести господарську мобілізацію і рівночасно підготовити оборону своїх промислових областей.

Франція є ціла виставлена на напад. Вона дістає значну частину допомічних природніх середників з Африки, яка відділена від неї морем. Під господарським оглядом важні области лежать недалеко границі. Тому Франція мусить увесь час держати на поготівлі свою армію, морську та повітряну фльоту і господарство.

Отже географічне положення ділає в той спосіб на час, потрібний для організації повної відпорности країни. Від нього залежить ступінь підготовлень, які мусять бути переведені в часі мира; в одних країнах менший, у других більший. Чи велика скількість людей у війні має значіння?

Є такі, що те заперечують і наводять причини. Найперше вони ставлять якість над скількістю. Дальше підносять значіння матеріялу в модерній війні. Вони кажуть, що скількість не має такого значіння, що передше, і що машина може заступити чоловіка.

З другого боку перенаселені країни, в яких мало помічних сирівців, твердять, що надто велика скількість населення є їх слабою стороною. В них існує небезпека, що вразі замкнення шляхів довозу живности, вони можуть опинитися в стані голоду з усіми його моральними наслідками. Всі ті члени нації, що їх захопить війна на чужині, лише дуже рідко зможуть дістатись до батьківщини. Вони можуть попасти в руки ворога, який їх заставить працювати для себе і на некористь батьківщини.

А ті країни, що мають ріжнородне за національністю населення і кольонії, мусять рахуватися з прихильністю і ворожістю того населення. Часом треба залишити частину потрібних у боях сил на сторожі коло тої частини населення.

Одначе всі ці погляди можна збити відповідними арґументами, коли прирівняти мілітарну могутність одної держави з такою могутністю подібної другої держави однакового ступня культурного розвою. Стає ясним, що відповідний підбір кращих людей до війська є більше можливий там, де є більше населення. Також та країна, що має більше людей, зможе фабрикувати більше воєнного матеріялу, маючи відповідну робучу силу і сирівці, ніж та, що хоч має сирівці, не має відповідної скількости людей до праці. Отже скількість людей є вирішальною при творенні скількости дивізій і відповідно працюючого в запіллю апарату, щоб забезпечити ті дивізії у все потрібне їм для війни, себто людський матеріял і стріливо та зброя.

Деколи з факту, що один скорострів має таку вогневу силу як 20 людей, витягають висновки, що один скорострів заступить 20 людей. Це фальшиво. Для обслуги скорострілу, постачання стрілива в бою, виробу і транспорту стрілива на фронт, а вкінці і для інших помічних праць від глибокого запілля аж до фронту треба не менше як 20 осіб на 1 скорострів. У війні всі ці люди є інакше розділені, як у часі мира. Вони будуть для кождого скорострілу творити фронт і запілля.

Зате багато важливішим є відношення між скількістю людей і поживи на воєнний час. Одначе тут це не так дуже відібється на цілій війні, як у тій країні, що не має людей для доповнення страт у боях і що через брак людей мусить застановляти в праці муніційні фабрики.

Матеріяльні допомічні середники відіграють дуже важливу ролю про оцінюванні могутности якоїнебудь країни.

Війна зуживає дуже велику скількість усяких річей, а на деякі зменшує потреби або завдяки раціоналізації розподілу або завдяки заперестанню їх виробу.

Деякі допомічні середники можна збільшити піднесенням виносности праці. Одначе в більшости буває так, що питання людської робучої сили кладе непоборну перепону в продукції тих середників.

У багатьох випадках треба рахуватися з тим, що через саму воєнну дію багато обмежиться продукція. Коли помічні середники є занадто близько до ворога, то треба рахуватись лише з обмеженою можливістю їх використання.

Порівнання помічних засобів з попитом дає або надвишку або недобір.

Надвишку, яку все можна продукувати, треба дальше пускати в чужину. Зате можна одержати в чужині кредити. З другого боку можна рішитись і на обмеження надвишкової продукції, щоб у той спосіб дістати робучу силу для інших потрібних річей.

Недобір мусить бути покритий або штучними матеріялами, так званими „ерзацами", або ввозом. Одначе ввіз залежить від транспортових можливостей, від кредитів та від комунікаційних шляхів.

Недобір можна ще покрити засобами зі складів. Одначе вдержування таких складів є обтяженням країни в часі миру. Такі склади рахують як складову частину загального озброєння. В більшости тут іде про сирівці для воєнної індустрії або про готові вироби, щоб перебути час, заки індустрія перейде з мирного стану продукції на воєнний. Такі засоби ґрають у загальному таку ролю, як стояча реґулярна армія для охорони краю в загальному мобілізаційному пляні. Такі склади належать тоді не до властивого озброєння, а лише до потенціяльних факторів, які однаково відповідають і мирним і воєнним потребам. Це відноситься нпр. до країни, що ведуть торговельне посередництво. Отже в таких країнах торговля є важливим воєнним фактором. Вона дає змогу держати в себе великі склади потрібних річей без зайвих на це окремих коштів.

Потуга якогонебудь краю буде тим більшою, чим краще доповнюють себе всі допомічні середники, або чим більше він має в себе необхідних матеріялів у великій скількости. Ще краще укладається положення тоді, коли якийсь край має монопольне становище в постачанні всьому світови найпотрібніших середників. Тоді є змога доставляти бажані середники лише під умовою, що за те дістанеться ті засоби, яких даний край не має в себе.

Майже нема в світі країни, що моглаб сама себе засобляти у всі річи, потрібні в мирі і в війні, за винятком хіба Злучених Держав Америки. Але і їм бракує ґуми і природнього гноєва для господарства. Ступінь, у якому всі держави є менше чи більше віддалені від такого ідеалу, є ріжний. Франція не має на своїй території тих сирівців, середників поживи та готових товарів, які їй необхідно мати. Німеччина ще менше має всього того, але вона має ту властивість, що вміє собі дати раду з тим, що має. Це показала воєнна бльокада. Вона осягнула в індустрії і в господарській організації надзвичайно високий стан розвою. А це у війні є дуже важливі фактори.

Не менше важними є сільсько-господарська продукція та добування сирівців. Збіже потребує дуже слабого обрoблення, щоб могло бути зужите як пожива. Зате виріб зброї й іншого матеріялу, потрібного у війні з сирівців, вимагає відповідної воєнної індустрії. Переустанова якоїсь країни на воєнні потреби переводиться тим скоріше, чим більше є розвинена індустрія, чим краще вона вміє себе приноровити до воєнних обставин, чим кращі має країна наукові лябораторії, що зуміють у потребі витворити відповідні „ерзаци". (Далі буде)

КОМУНІСТИ-ІДЕАЛІСТИ ДОБРОВІЛЬНО РОЗВАЛИЛИ КОМУНУ НА УКРАЇНІ

(Пише американський комуніст Фред Біл, що був засуджений в Америці на 20 літ вязниці за вбивство начальника поліції в Гастонії 1930 р., в часі відклику до вищого суду втік до Совєтів, опісля втік із Совєтів і йому грозить досмертна вязниця в Америці. Є це його 13. стаття в нюйорському щоденнику „Івнінг Джорнал" про відносини в Совєтах).

Весною 1933. р. уряд Сталіна вижидав кожної хвилини могутнього зриву селян. Колєктивна система розлетілась, а диктатура побоювалася, що фабричні робітники останутьcя без ніяких харчів. Тоді видано розказ до кожного промислового заводу в СССР, щоб робітникам призначити трохи часу на те, щоб вони управляли своїми городами і так придбали собі харчі. У харківськім тракторнім заводі рішили, щоби 500 чужинних робітників, там занятих, створили свою окрему колєктиву. Подавляюча більшість членів чужинної кольонії це були комуністи. Отже тут була нагода перевести справжній комунізм під комуністичним урядом.

Ми розпочали загальним зібранням і вибрали комітети, що мали занятись організацією городничої колєктиви. Зпочатку всі завзяті комуністи були інтернаціоналістами, хоч походили з Америки, Німеччини, Чехословаччини. Але скоро виявилося, що ті три національности не могли працювати разом. Німці хотіли всюди бути вчителями, а Чехи хотіли бути самі для себе. Отже ми поділились на три ґрупи.

Нам дали до використання яких 125 акрів землі зараз позаду наших мешкальних домів. Призначено доглядачів, що рахували час кожному чужинцеви. Кожний мав дістати заплату за вислід праці відповідно до своїх годин. Нам удалося дістати трактор з нашого власного тракторного заводу. Він переїхав наше поле кілька разів, кашляв... і завмер! Його ніколи не воскресили, а потім відкинули як невжиток. Тоді ми взялися за лопати та мотики і почали самі працювати. Деколи ми спиралися на наші лопати і споглядали на великий будинок харківського тракторного заводу. Сказано, що з нього виходили денно по 50, 75, ба навіть і по 100 тракторів на „соціялістичні" господарства. Деколи приходило нам на думку, як то по цілому світу друкують фотографії цього заводу як незбитий доказ успіху пятилітки! Тоді ми сміялись, але гірко.

Та незабаром чужинні колєктивісти почали слабнути і знеохочуватись. Росіяни не могли дати нам багато насіння. Тоді деякі ґрупи полягали безчинно при рроботі. Інші цілком не хотіли працювати в колєктивах і вказували на те, що то товариші рахували собі час, але не давали праці.

Отже почали домагатися відокремленого кулачного господарства! Управа згодилася на поділ колєктиви на окремі грядки, стільки й стільки на кожну родину. Городи почали оживати з прибуттям великої пачки насіння до одного Американця.

Цілий сезон майже кожний чужинний комуніст живо інтересувався своїм приватним городом. Приходили ріжні жнива і видавали обильні плоди. Посеред терору, голодової смерти, що царила довкруги нас, городниче підприємство було єдиною ясною точкою нашого життя.

УЛАС САМЧУК.

ВОЛИНЬ

Роман-хроніка у 3-ох частинах.

Частина I.

КУДИ ТЕЧЕ ТА РІЧКА?

4)

Батько сплюнув. — От, каже, твоя наука вилазить на верх... Я що... Хіба я знаю, що маю з ними робити. Коли ти вчиш дітей непослуху, то й маєш. — Вчиш, вчиш. Недопікай мені тим, вчиш. Хто його в повітря лихе вчить.

— Ага. А як візьмеш попругу, щоб перетягнути котрого (Ого. Добре вам перетягнути, думає Володько) через спину, то галасу на цілу околицю наробиш. Тепер маєш. Як десь усунуться в річку, тоді бачитимеш.

Але всетаки батько звівся і, сказавши „чортова спина болить", наложив свого заялозяного кашкета на лисину. Видно збирався кудись піти.

Володько довго і хоробро змагається з налягаючими спазмами плачу у горлі. Довго цiпить зуби і тремтячі свої усточка тулить, як може, щоб голосу не пропустили. Лише горячі сльози котяться безупинно і все нагальніше та нагальніше. Але коли батько вже був коло дверей і взяв за клямку, щоб вийти, Володько не втримався, захлипав і, як труба, заревів голосно, від щирого серця та сумління! За ним поспішився і Хведот. Дружній, без домішки нещирости, плач розігнав тишу, виповнивши собою до кінця хату.

На щастя, на цьому й закінчилося. Василя ще не було дома, а батько, видно, так наморений, що йому не тільки свої, а й циганські діти не на умі. Він мабуть зрадів, що не потрібуватиме йти їх шукати, але всетаки вийшов з хати, нібито, „до хліва заглянути". А мати, звісно мати. Лемент підняла, стягнула обох з печі, і, патраючи, ніби курчат зарізаних, та додаючи при тому найдивовижніші прислівя, почала з них „отедрантисько" стягати, та „ножиська, ручиська" мити, наказавши суворо-пресуворо, „що як ви мені не їстимете, то я вас тутенька розтрясу і зараз спати марш".

Вони обидва зробили „зараз спати марш". Зробили швидше, поки не вернувся батько. Краще вже хутчій з очей, поки лихо дрімає. Але спати Володько не може. Глибоке і нерозгадне питання, куди тече та річка, переслідує його й у сні. Сняться йому кручі, вирі, раки, лебеді і безліч всякої всячини. Ні. Не може він спати спокійно. Глибокі й уривні зітхання вириваються з груденят хлопчини. Жах, бажання і ще щось незрозуміле витають над сплячим Володичком... Мати, лягаючи, глянула на дітей.

— Оті смаркачі... — сказала вона, перехрестила обох і прикрила теплою „дрантиною" їх чорні, порепані з порозчепіреними пальченятами „ножиська". Прийшов і батько. Він увесь час мовчить. Роздягнувся, ліг на тверде леговище і заснув камяним сном...

— — — — — — — —

Другого дня — неділя. Погода лагідна, мягка. Рано батько вибрався до церкви. Мати з Володьком підуть уже на „вечірню" до манастиря, бо хто зварить обід? А церква не близько, верстов пять, у сусідньому селі Дермані.

Василь ночував у млині, не виспався, прийшов десь над ранком і ще спав, а опісля мав вигнати худобу...

Рано батько дав коням обрік напоїв, заклав їм за драбину сухого, молодого очерету, підстелив, а опісля до церкви одягався. Мився він уважно. Тверді, мозолясті долоні обмивав водою без мила, та толку з того мало. Не відмиєш же мозолів. Опісля гуньку нову одягнув, щільно підперезав її своєю попругою, взяв нового кашкета, який „от служить уже пятий рік", що він при кожній нагоді всім пригадував, бо з доброго, мовляв, сукна; шурнув по ньому разів пару твердою щіткою, якою Василь глянцував нераз також свої „холяви — бутилки" й урочисто відійшов до церкви.

Мати варить обід. Володькові зовсім нічого робити і він ламає голову, щоб тут йому розпочати. Він якось вимантив на двір Хведота і першим, що вони видумали, це почали крутити кирата молотильки. Особливо захопився тим Хведот, якому геть губилися штанята, одначе це не зраджує його і він невгомонно бігає навколо по манежі за дишлем кирата. На це якось нарвалась мати, ну і звичайно Володько дістав кілька пляцунів. І так воно завше. Увесь ранок зіпсуто. Вчера очікував прочухана — не дістав. А тутка от нежданo й не гадано. Поплакав бідачисько малий, поплакав, звернув чомусь усю вину на Богу-душу винного Хведота, заявив, що „з таким нічого більше николи не гратиметься", покинув його, а сам поліз на горище хати під стріху. Для нього це місце схоронища і таємничих думок. Тут стільки всього цікавого. Особливо приваблює його велика материя скриня. От би заглянути туди. Там, мабуть, всякої всчини. Тому то мама й не пускають до неї нікого. Он яка здоровенна іржава, кругла, як кулак, висить колодка. Дудки таку відімкнеш.

Почуваючи себе невинно ображеним, він починає мріяти, і то в такий спосіб, щоб все те, про що він мріє, було виправданням його невинности. Він, наприклад, часто мріє, у що потім зовсім вірить, що одного разу „щось таке само зробиться", а мати візьмуть та й усе звернуть на нього і за це його кріпко, намоченим путом вибють через плечі. Від цього Володько починає кашляти, харкати кровю, хиріти „так що хоче вмерти". Мати знають, що то вони причиною його смерти, а тому дуже ним турбуються, годують його... — „Ні, мамо, каже він. То не я то зробив. То само зробилося..." Але далі він не може більше терпіти, щоб його за все бито, і він воліє краще вмерти. Вмер же Пилип. Вмер і Петро. Хай і він умре. А тому він гордо відвертає і не приймає все, що дають йому мати, „навіть булку з солодким молоком, і навіть цукерки, і нового купленого кашкета з звіздою".

А може ні. Може він краще не вмре. Ага. Пригадав. Як дуже хочеться йому побачити на свому життю царевого сина, котрий, кажуть, є однолітнім з Володьком; і навіть, здається, як міркують мати, родився в той сам день.

Володько усміхнувся. Йому ніяково далі про це згадувати, бо позаторік одного разу, будучи у Дермані в церкві, він бачив драгуна і думав, що то сам цар. Це смішно, розуміється. Але тоді „він іще був малий", тепер вже його таким царем не обдуриш. Однак всетаки не пошкодило б зустрінути царевого сина. Дійсно. От, наприклад, кажуть тато, що по наших полях мають москалі маневри робити. Розуміється, де москалі, там і цар. А при цареві мусить бути і син його. Так, принаймні, малий перекований.

Міркується йому все просто і звичайно. Він собі бавиться. Робить з ломачок будинок, кидає кашкета, щоб опісля ціляти в нього „палюгою" — шкандибає значить... Аж тут раптом над ним хтось.

(Далі буде).

Стереженого Бог стереже...

...„по прочитанні спали негайно цього листа. Сірник рівночасно долучаю".

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

НА СТАРУ МОДУ.

В однім шікаговськім суді ставав 21-літній парубок, обвинувачений за влом до газолінової стації. Підсудний боронився тим, що він зробив це по пянному. Суддя на це сказав, що за таке він не хоче його посилати в тюрму, бо за це йому належиться старомодне витріпання буками.

Присвний на суді батько заявив охоту виконати волю судді: „Як ви дозволите мені забрати його домів, а вам гарантую, що він дістане кару". Суддя не вірив, щоби 50-літній батько міг це зробити 21-літньому парубкови, що важить стільки, що батько. Батько попросив суддю дозволити дати на це доказ. За дозволом судді батько взяв сина до арешту при суді і поліційні сторожі скоро донесли, що син випрошується сльозами від побоїв батька. Суддя сказав: „Я думаю, що ви можете дати йому раду. Справа відкинена".

„Ходи, ти!" — крикнув батько до сина й сіпнув його за руку.

Не чути, щоб товариство для опіки над дітьми протестувало проти жорстокого присуду судді. І хто знає, чи не можнаб говорити про жорстоку кару, якби суддя був післав парубка у тюрму.

ДОБРІ ПОЗИЦІЇ ТІЛА.

На відбуваючійся в Дітройті конвенції Американського Союза Остеопатів („костоправів) прочитав один учасник відчит про свої розсліди над звичайними тілесними позиціями людини.

Розсліджував він 1,000 людей у віці від 16 до 30 літ. Переконався, що з них 641 мають злу позицію тіла, а 282— дуже злу. Тільки 5 людей на тисячу держать тіло у відповідний спосіб.

За відповідну позицію вважає він таку позицію, яка найкраще запобігає розвоєви хоробливих станів та дозволяє людині вживати найбільше енергії тіла й духа.

Добре, що хтось нам звернув увагу на нашу поставу тіла, але чи поможе це багато знати, що попри всі хиби ми ще маємо до того злу поставу тіла?

ЧИ ТУТ ВАГА ПОСТАВИ?

Прелегент доказував вагу доброї постави тіла тим, що з 5 людей, котрі, на його думку, мають добру поставу тіла, 4 мають становища, що їм приносять по 20,000 долярів на рік, а пятий є студентом фізичного виховання.

Цей аргумент за 20,000-ні посади для людей, що вміють добре держати поставу свого тіла, добрий, тільки шкода, що прелегент не сказав, які посади мають ті, що мають злі постави тіла. Зрештою навіть хоч би ці зі злими поставами тіла мали ще й злі посади, то це аргумент за добру поставу тіла? Хтож вибирав цих людей для розсліду постав? Цеж легко підобрати для такого розсліду таких людей, яких треба: Хочете доказати, що добра постава дістає людині добру посаду, вибираєте зпоміж людей з добрими посадами людей з добрими поставами. Це грання значеними картами.

ТАКОГО НЕ ЗМИЛИТИ.

Автім, якби між людьми з хоробливими поставами тіла були люди з добрими посадами, то референт міг би сказати: „Це ніщо, що вони мають добрі посади. Можете собі подумати, які посади вони малиб, якби мали добрі постави тіла!"

Таке трапилося одному прелегентови на відчиті про благодати від тверезости. Підчас запитів один слухач сказав: „Пане прелегенте, ви сказали, що від алькоголю людина скоро вмирає; а ось я маю батька, що все своє життя пе, а вже має 87 років. Що ви на це?"

„Що я на це?" — відповідає прелегент. „Ви кажете, що ваш батько пе, а вже має 87 років. А я попрошу шановних слухачів подумати собі тільки, скільки років мав би батько цього пана, якби не пив!"

Як можна сказати, яку посаду мав би чоловік з кепською поставою тіла, якби він пішов до костоправа собі її поправити?

ЗРАДЛИВІ ХМАРИ

Ген, ген далеко на небосклоні
Дощеві хмари вадрують
Й землі сухої, її тремтіння
Немов не бачать, не чують.

Палкеє сонце землю спалило,
Квітки від спраги конають,
Ліс зтиха стогне, трави шепочуть,
Пити, ох пити благають.

Щойно відцвили жита й пшениці,
Колос без зерна жовтіє,
Спека землицю жаром зжарила
І вона смутно сіріє.

Повисихали в потоках води,
Каня в просторах заводить,
В полі межею, як ніч осінна,
Понурий господар ходить.

А хмари чорні, їм це байдуже,
Хоч дощу в себе набрали,
Щоб його дрібку в озера, моря
Й на суху землю післали.

Анастасія Рибакова.

КІНЕЦЬ ПАРИСЬКОГО ДОН ЖУАНА.

В малому французьому містечку Пресль жив фризієр Мітелєт, власник безлічі фризієрських крамниць у Парижі, великий скупар, але і великий любитель жінок. Пресль — була його відпочинкова оселя. Там мав він на краю лісу гарну віллю і там гостив чимало жінок. Перебував там аж до пізної осени. Розповідали, що мав маєток кілька міліонів франків. Але його син мусів аж процесуватися, щоби дістати малу ренту від нього. 3. червня ц. р. знайшли його вбитого. Дійти на слід злочинця помогла старанно ведена картотека про всі приятельки Мітелєта; було їх девять. Поліція мала оригінальні листи жінок і відписи його листів до них. Усіх підозрілих жінок обсервувала поліція і ствердила, що пані Магніє, його приятелька, має звязки з паном Лявріє, парижським апашом. Їх арештували. Їм закидували злочин, не маючи ніяких доказів. Але Лявріє заломився і признався, що на приказ пані Магніє забив Мітелєта.

СПРАВА ЦЕРКВИ У ВИШГОРОДКУ.

За останніх 12 років православні громадяни у Вишгородку на Кремянеччині завзято боронили своєї церкви. Кілька разів відперли напади осадників, що хотіли забрати їм святиню. Але справа її ревіндикації не була формально полагоджена і церква донедавна залишалася за православними. Аж в останньому часі адміністраційна влада рішила передати церкву римо-католикам, обіцюючи в заміну за те асигнувати православним необхідну суму грошей на ремонт старенької церковці на кладовищі за містечком.

Поліція використала невдоволення частини парохіян зі свого священика і до полагодження непорозуміння між парохіянами забрала до себе ключі від церкви. 14. червня прийшла несподівано до Вишгородка змобілізована поліція разом з представником латинського духовенства з наміром перебрати церкву у свої руки. На голос дзвону стали збігатися православні, хотячи силою недопустити до відібрання церкви. Поліція, кидаючи слізні бомби, змусила юрбу розійтися. Є багато потурбованих. Арештовано за опір владі 16 осіб, яких відставили до кремянецької вязниці. Церкву передано римо-католицькому клирови в порозумінні з православною митрополією.

КВЕСТІОНАР

ЗВЕРНЕНИЙ ДО ЧЛЕНСТВА У. Н. СОЮЗА, ЯК ТЕЖ ДО УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА В АМЕРИЦІ В СПРАВІ ЗБІРКИ СТАТИСТИЧНИХ ДАТ ДО ІСТОРІЇ НАШИХ ГРОМАД.

Назва місцевости. ____________________

Приблизне число Українців, що живуть у тій місцевости. ____________________

Коли осіли в тій місцевости перші українські імігранти і звідки вони прибули. ____________________

____

При яких роботах заняті наші робітники. ____________________

____

Скільки має місцевість українських товариств. ____________________

Чи є українська церква (або церкви). ____________________

Чи є Український Народній Дім. ____________________

Чи є українська школа ____________________

Скільки є українських бизнесів і які. ____________________

____

Чи є українські професіоналісти (лікарі, адвокати, вчителі, аптикарі і т. д.). ____________________

____

Чи є українська бібліотека (або бібліотеки). ____________________

Чи є організації тут родженої української молоді; а як є, то скільки їх? ____________________

____

Замітніші події з життя громади. ____________________

____

____

Просимо дати відповіди на ті питання, а зібраний у той спосіб матеріял вислати по змозі якнайскорше на адресу „Свободи". Імена тих, що зберуть ці матеріяли, будуть поміщені в Пропамятній Книзі У. Н. Союза.

КВЕСТІОНАРІ В СПРАВІ УКРАЇНСЬКИХ ГРОМАД В АМЕРИЦІ

На зазив зібрати і прислати інформації про українські громади в Америці для поміщення тих інформацій у Пропамятній Книзі У. Н. Союза, прислали матеріяли громадяни з таких громад:

1) Akron, O. — О. Цепко
2) Arnold, Pa. — Петро Лобур
3) Avoca, Pa. — Микола Колодій
4) Baltimore, Md. — Йосиф Семенків
5) Bayonne, N. J. — В. Мельничук
6) Boston, Mass. — Микола Давискиба
7) Bridgeton, N. J. — Г. Тимчій
8) Bridgeport, Pa. — Й. Муц
9) Bristol, Pa. — Іван Сидорський
10) Buffalo, N. Y. — П. Володка
11) Buffalo, N. Y. (Black Rock) — С. Ваврів
12) Chester, Pa. — Іван Минальцевич
13) Coaldale, Pa. — Роман Тенетило
14) Cohoes, N. Y. — Т. Малігловка
15) Chicago, Ill. — Степан Куропась
16) Curtis Bay, Md. — А. Шандровський
17) Ditroit, Mich. — Д-р А. Т. Кібзей
18) East St. Louis, Ill. — Д. Іващук
19) Emerald, Pa. — П. Кретич
20) Elmira, N. Y. — Демян Чучма
21) Elmira Heights & Elmira, N. Y. — Григорій Левуш
22) Frackville, Pa. — В. Загібайло
23) Fulton, N. Y. — М. Бунда
24) Great Meadows, N. J. — Павло Ландяк
25) Hammond, Ind. — 1) Михайло Біндас 2) Іван Матійчук
26) Hamtramck, Mich. — Д-р А. Т. Кібзей
27) West Harvey, Ill. — Ілля Устяновський
28) Holyoke, Mass. — Читач „Свободи"
29) Hudson, N. Y. — 1) Ілько Лисогір 2) Теодор Озимчук
30) Johnstown, Pa. — А. Гойдач і Я. Яцинич
31) Yorkville, Ohio. — Петро Головід
32) Lackawanna, N. Y. — Онуфрій Стецьків
33) Linden, N. J. — В. Моссора
34) Little Falls, N. Y. — Микола Паламар
35) Lorain, O. — М. Галянка
36) Ludlow, Mass. — М. Кульбанський
37) McAdoo, Pa. — Дмитро Капітула
38) McKees Rocks, Pa. — А. Гальчак
39) Manchester, N. Y. — Володимир Дембрович
40) Manchester, N. H. — Ю. Датків
41) Milwaukee, Wis. — Микола Кудринський
42) Minneapolis, Minn. — 1) Олекса Козак 2) Г. Пастушенко
43) Monessen, Pa. — о. Гр. Пипюк
44) Nanty Glo, Pa. — о. С. Гривнак
45) New Haven, Conn. — Михайло Довгий
46) New Britain, Conn. — Михайло Тимчишин і о. Й. Ялечко
47) New Kensington, Pa. — Петро Зілінський
48) New Orleans, La. — І. Зазуляк
49) Olean, N. Y. — Іван Скробач
50) Olyphant, Pa. — Демко Хомин
51) Oxford, N. J. — А. Савран
52) Palmerton, Pa. — 1) Гнат Климишин 2) Мих. Куба
53) Passaic, N.J. — 1) Йосиф Кашалаба 2) о. С. Мусійчук
54) Paterson, N. J. — Теодор Гайда
55) Philadelphia, Pa. — Д-р Павло Дубас
56) Pittsfield, Mass. — О. Яремій
57) Phoenixville, Pa. — Михайло Курилак
58) Port Jervis, N. Y. — 1) о. Д. Микитяк 2) В. Погорівко
59) Prattsburg, N. Y. — Катерина Брезінська
60) Ramey, Pa. — Подав Н. Джмелик
61) Rankin, Pa. — Антін Кушнір
62) Rochester, N. Y. — Володимир Гурянський
63) Rome, N. Y. — О. Гадз
64) St. Clair, Pa. — Кирило Феценко
65) St. Johnsville, N. Y. — Михайло Рапач
66) St. Joseph, Mo. — Степан Юркевич
67) Salem, N. J. — Іван Слободзян
68) Spring Valley, N. Y. — К. Ільків
69) Shamokin, Pa. — Олексій Шаршонь (Олекс. Дроздяк)
70) Seymour, Conn. — Й. Ванцяк
71) Stamford, Conn. — Йосиф Тирчик
72) Southport, Conn. — П. Дудко
73) So. Deerfield, Mass. — Теодор Тимкевич
74) Titusville, Pa. — Антін Федик
75) Trenton, N. J. — Павло Стадник і І. Сабат
76) Troy, N. Y. — Павло Бойко
77) West Allis, Wis. — Теодор Барсук
78) Breslaw, Pa. — Михайло Филипс
79) Ukraina, N. D. і околиця, Прислали: 1) В. Галич 2) Ш. Титар
80) Watervliet, N. Y. — В. Футулуйчук
81) Wilkes Barre, Pa. — І. Мельник
82) Whippany, N. J. — Василь Денис
83) Wheeling, W. Va. — С. Грушкевич
84) Woonsocket, R. I. — М. Скибінський

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

БАБИЛОН, Л. АЙ.

Посвячення українського прапору.

У неділю, 14-го липня ц. р., в нашім маленькім містечку святковано посвячення національного прапору. Участь у цім святі взяли також околичні місцевости. І так, з Ню Йорку приїхали члени відділів ОДВУ, Червоного Хреста ОДВУ, хор ОДВУ та Чорноморська Січ — усі в одностроях. Зорганізовано прийшли також з прапорами тов. ім. Тараса Шевченка, відд. 267 У. Н. Союза з Вестбери, Л. Ай., та Запорозька Січ, відд. 327 У. Н. С. з Гемпстед, Л. Ай. Були і громадяни з Метіток, Рівергед, Вестгемптон та Істпорт.

Свято почалося рано полевим богослуженням, яке відправляли адміністратор української православної церкви, о. М. Підгорецький, та о. Кашуба з Гемпстед. Підчас богослужения співав дуже гарно хор ОДВУ під проводом п. Ю. Кириченка. За ввесь час богослуження умундуровані члени ОДВУ й Чорноморської Січи стояли коло прапорів. Опісля посвячено прапор ОДВУ відділу ч. 39. о. Підгорецький мав гарну промову про значіння прапору. По цім усі вдалися на висипану стрілецьку могилу, прикрашену зеленню та вінками. Тут о. Кашуба відправив панахиду за поляглих героїв, що не жалували свого життя, а зложили його на жертвеннику Батьківщини. По панахиді о. Кашуба виголосив промову, в якій згадав про рідну землю і про ті терпіння, що доводиться переживати нашим братам та сестрам в усіх займанщинах.

Пополудні почався концертова програма. Співав хор ОДВУ, а п. Степан Фік, головний організатор та секретар головної команди Чорноморської Січи, виголосив палку промову про значіння памяти великих чинів наших погиблих героїв, вбитих та революціонерів, які продовжують ту боротьбу за визволення української нації з ворожих кайдан.

Хоч ми мали багато перешкод у влаштуванні цього свята, хоч деякі громади з Лонг Айленд та головно деякі провідники поставилися ворожо до нашого свята та повинаходили ріжні причини, щоб тільки не взяти участи в нашім святі, ми всетаки не залякалися ніяких перешкод і колод, які нам кидано під ноги, й відсвяткували це свято як належиться — з повним успіхом моральним і матеріяльним. Одначе нас болить, що на Лонг Айленді є так багато українських громад та ріжних організацій, а все те таке байдуже до загально національних справ. З чистого доходу пересилаємо $100 на визвольну боротьбу. Жертводавцям щире спасибіг.

Лепти зложили: 11-тий відділ ОДВУ з Ню Йорку $10, 267-мий відд. У. Н. С. з Вестбери $10; по $5: від.: 327 У. Н. С. з Гемпстед, українська православна громада з Гемпстед, від. ОДВУ ч. 22 з Бронкс, Н. Й.; М. Цимбалістий $3, М. Пізнак $2, Л. Миронюк $2; по $1: Дмитро Мазур, Я. Гутак, І. Перчишин, П. Задорецький, Стефан Честун, М. Притула, Т. Агрест, А. Калина, М. Луцко, К. Луцка, М. Бойчук, С. Бемко, о. Кашуба, А. Вівчар, В. Мимик, В. Череватюк, М. Мотуз, М. Новак, С. Даньків, Ю. Миськів, М. Леськів, Г. Стахів, М. Матвіїв, І. Стукайло. Дрібними жертвами зібрано $19.

За Управу ОДВУ, відд. ч. 39:

Д. Заверуха, голова; Й. Петровська, рек. секр. Д. Мазур, кас.; Н. Гловацький, фін. секр.; **М. Цимбалістий, орг.**

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЗОЛОТО ДЛЯ НАРОДУ.

Золото це дорогий метал, котрий є ясний і не ржавіє. Його нема багато в землі. Його тяжко добути й призбирати багато, тому він дорогий.

Купити правдиву золоту річ, треба розумітися на золоті, бо гандлярі золотом легко ошукують і, замісць продати нам золото, продають звичайний мосяж, що подібний до золота. Хто впав жертвою такого ошуканця, що продав таке золото, той не може йому нічого зробити, бо в світі таке право: коли хочеш, щоби тебе ніхто не ошукав, іди до школи і вчись від добрих людей пізнати вартість кождої річи.

Те саме відноситься й до вартости людей. Кождий мусить знати людей. Кождий мусить знати відріжнити ошуканців, щоби він умів їх стерегтися, щоби нас не ошукали, щоб ми не впали жертвою їх обману й облуди. Є й між нашими приятелями такі ганделеси, що замісць продавати правдиве золото, продають нам звиклу бляху та кажуть, що то золото. До тих ганделесів є подібні ті агітатори, що замісць говорити народови правду, обороняти справедливість, ширять між народом баламуту на те, щоби дещо заробити і від легковірних і від пана, котрому вони служать.

Маю на думці агентів большевицьких чи інших окупантів.

Як виглядає золото людини? Як воно називається і з чого складається? З розуму, характеру й науки. Коли людина опанувала ті три річи, її можемо сміло звати золотою людиною. Така людина чесна, характерна. Вона ніколи не запродається ворогам на свою користь, а свому рідному народови на шкоду, хочби сама й з голоду примирала.

Такий примір дав нам Шевченко й тисячі інших народніх ідейних умових робітників і робітниць. Як знаємо з історії Шевченка, коли він умер, його цілий маєток був 100 рублів і пару копійок. Колиб Шевченко був хотів запродатись Москалям та піти їм на услуги, вони булиб йому дали стільки грошей, щоби з них міг був жити вигідно, може й краще ніж цар. Але Шевченко уродився бідаком тай помер бідаком. Він не запродав свого власного скарбу золота ворогови, а служив свому народови до гробової дошки, терпів тюрму, боровся за правду і кращу долю рідного народу. При смерти передав свій найдорожчий скарб до розпорядимости й ужитку свому бідному рідному народови. І нині ми з його скарбу золота користаємо.

Ось де і в чім криється правдиве золото в людині. Він віддав поклін святій правді, хоч бідній, обідраній ворогами. Не хилив свого чола ніякому фальшови й чужій облуді, хоч вона була дуже багата. Він не лакомився на чужі примани достатки; він боровся і працював на те, щоби вивести свій нарід з ворожої тюрми на свободу й волю, щобзи й наш нарід мав свою хату, свою власну державу, бо „в своїй хаті, своя правда і сила і воля". Шевченко й інші народні робітники й робітниці зробили велику роботу для свого народу. І зближається той час, що буде й у нас своя держава, вільна Україна.

Але кождий з нас мусить добувати в себе правдивого золота розуму, характеру й науки, щоби ми всі були здібні дати й свою жертву, хочби не в такій скількости, як великий муж Шевченко, але стільки, скільки в нашій силі, бо це придасться при будові нашої держави.

М. Костів.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

SOVIET RUSSIA'S CRIME AGAINST THE UKRAINE.

Editor Herald-News:—I am a steady reader of The Herald-News and would thank you to print in your yayer, the following information about Soviet Russia and Bolsheviki's propaganda here, with the appreciation of all Ukrainian organizations in Passaic and vicinity.

The Ukrainians accuse the Government of Soviet Russia —

1.—Of vying with former Czarist Russia in combatting any movement for the Ukraines Independence. Ever since the existence of a separate Moscovite State its rulers tried to destroy its southern competitor, the principality of Kiev and other Ukrainian centers.

Andrew Boholubsky, the ruler of Moscow and Susdal, put to ashes the City of Kiev—(in Ukrainian Kyiw) as early as 1169. Czar Peter the Great, after having defeated the Ukrainian Hetman, Ivan Mazeppa, (the battle of Poltawa, 1709) took the flower of the Ukrainian Cossocks army for draining the marshes in preparation to build the present City of Leningrad, formerly St. Petersburg. All of them died during this work. Russian Soviets, in order to demoralize the Ukrainian peasantry in their attempt to establish a free Ukrainian Republic in 1917-1920, issued, November 2, 1918, a declaration of the Rigth of Nationalities in the Soviet Union with the right of self-determination for any people "up to complete independence." Having become masters of the Ukraine after destroying its independence by military force, the Soviet Government ruthlessly uprooted any thought of Ukrainian nationalism or any vestige of autonomous movement. Thousands of Ukrainians are being imprisoned and sent to the north to dig canals and to exploit woods in Solovky, (Solovky is known as a camp of death or eqivalent to the French Devils Island), and all die there. The assassination of Simon Petlura, the Ukrainian Separatist leader in Paris 1926, is being laid at the doors of Soviet Secret Service G. P. U. by the English writer John Wynne. Professor Sergey Efremof was tried in 1930 in Kharkov for planning a Union of Ukraine Independence, convicted with several other prominent Ukrainians and sent to exile "somewhere in Siberia" where all of them perished.

2.—Of eradicating all traces of Ukrainian culture and preventing any serious work by Ukrainian learned men.

Czarist Russia allowed at least the Ukrainians ethnographic work. Great cultural and literary work had started after the Ukrainian Central Rada had proclaimed in November 1917 the Ukraine's Independence. All learned work has been concentrated at the All Ukrainian Academy of Science in Kiev. After having destroyed the Ukrainian State, the Soviet Government began, to lure the Ukrainian leaders of science, from all over the world, promising them all facilities to develop the Ukrainian culture. Gradually one by one, learned men have been either imprisoned or dismissed under alleged suspicion of nationalistic propaganda in their work.

Teh famous historian, Michael Hrushevsky, has been deported and blinded;

Nicholas Khvilovy, the Ukrainian poet, committed suicide; Prof. Chaikovsky, Prof. Rudnitsky and others have been imprisoned:

Sergey Efremov, author of works of Ukrainian literature, died in prison; the work on greatest Ukrainian poet Taras Shevchenko, has been tampered with to conform with what the Bolsheviks think a poet should write. Shevchenko died in 1861 and therefore, could not be imprisoned by the Soviets.

3.—Of ruining the Ukrainian Church. After the proclamation of Ukrainian Independence in 1917, a Ukrainian Orthodox Church, separate from the Russian Orthodox Patriarchate of Moscow, had been organized. The Soviet Government has imprisoned the Metropolitan of this church, the Most Rev. Basil Lepkivsky, and other dignitaries and dispersed the whole governing body.

4.—Of preventing the Ukrainian Communists for co-operating with the Russian Soviet officials for the good of the Ukrainian people.

Many prominent Ukrainian Communists believed that they would be able, to work for the salvation of the Ukrainian peasants and workers on the inside and in full co-operation with the Soviet Government. They have been fighting the Ukrainian Nationalistic movement with all their vigor. After having helped the Russian State some of them have been made high official of the so-called Soviet Ukraine. Gradually all of them have been either put to death or, compelled to commit suicide for their opposition to Moscow's attempts to rob the Ukrainian peasants of the last morsel of bread.

We mention the well known names of Nicholas Scripnik, Lapchynsky, Shumsky, Bukshowany, Konar, and the poet Khvilovy.

5.—Of shifting millions of the Ukrainian population from their native soil to make room for an alien population in Ukraine.

In the very beginning of the existence of the so-called Soviet Union of the Socialistic Republic, various other "republics," as artificial inclosures on the Ukrainian territory, had been created. It was intended to entirely divide the Ukrainian compact population. When, however, the whole scheme, being against nature, miscarried the Soviet Government conceived the idea of depopulating Kiev, Odessa, Kharkow to a radius of 100 miles and on the Russo-Polish border, and replacing them with a "more loyal population." (From telegram on April 29, 1933, to the New York Times, and from a telegram from Moscow to the United Press of the same date).

6.—Of deliberately killing millions of the Ukrainian population, by starving them to death under the pretext of Ukrainian oposition to the Soviet plan of Pyatiletka. (Five year plan of economic building).

Many writers, as for instance, Issaac Don Levine in his book "The Red Smoke" of 1932, assert that the Pyatyletka is the Soviet political maneuver to save their regime of terror by pointing to some unattainable goal and replacing the Christian belief in God by creating an artificial god, called the tractor.

This is the greatest blunder over invented by rulers of a state.

The Pyatyletka is unworkable and serves the Soviets as a screen for robbing the Ukrainian peasants of their grain in order to supply the Russian industrial workers in the North and to establish Stalin despotism.

The existence of famine in the Ukraine has been denied officially in 1921-22 when actually millions of Ukrainians were dying, but after a few years it has been officially admitted and proven, among others by the Very Rev. Edmund Walsh, president of Georgetown University in Washington. In 1932 the Canadian Red Cross, upon the request of Ukrainian farmers of Western Canada to send some flour and bread to Soviet Ukraine, asked from the Soviet Government permission to do some relief work there. The official Soviet Red Corss denied any existence of famine and refused to admit any supplies of food stuffs to the Ukraine. Many newspaper correspondents, among them those of the Matin of Paris, the Manchester Guardian, Walter Duranty of the New York Times (in the issue of August 24); Frederick T. Birchal (in the issue of August 25, 1933), admitted that about three to four million of the Ukrainian population died the same year.

The Ukrainian Daily Dilo of Lwiv (known under its foreign name as the City of Lemberg) reports that actually more than six millin of the population in the Ukraine have been starved to death. The action of the Ukrainian Catholic Bishops of Western Ukraine (now under Poland) and of the Cardinal Innitzer of Vienna on the behalf of the starving population is very well known. The method of exterminating a 32 million strong race by hunger is the most fiendish of all ever conceived by any body and worthy of the Soviet rulers.

7.—Of introducing barbarous methods of warfare contrary to the principles of chivalry and Western civilization in general.

The methods of combatting any opposition to the Soviet ideas and practices employed either by the Soviet authorities themselves or their agents abroad, staggers the imagination of any civilized man. Any idealistic struggle, irrespective of by whom conducted, has been respected even by the most autocratic governments, including the former Czarist rule. The Soviet methods of common lies, distorting the truth, ridiculing any common decency, robbing travelers, perverting the principles of morality and destroying with one stroke all achievements of age-long struggle for liberty. All this is a challenge to any average right-minded human being. And yet very prominent men who know of these unheard of methods still their consciences by not raising their voices against the modern barbarity of the Soviets that surpasses all barbarism known since the beginning of the world.

Some writers aver that to be silent on Soviet crimes is a crime in itself against humanity.

8.—The Communistic propaganda here in America.

The Communistic propagandists in the United States are gaining by leaps and bounds since the recognition of the Soviets. This propaganda is being spread especially among the young men and women of foreign descent. The Communistic emissaries here in the United States are creating an ill-feeling among the laborers of foreign extraction and are constantly instigating these people to break away from their churches and national organizations. The Russian Government is terrorizing millions of Ukrainians, now under their rule. Hundreds of thousands of people are being starved to death in the Ukraine, one of the greatest wheat belts in the world, because the Soviet Government confiscates all the crops of the Ukrainian farmers and does not care on what they exist. The Soviet Government in a barbaric way is planning to wipe out the whole Ukrainian nation in order to possess the best Ukrainian soil. Our country, the United States, alwyas had and has trouble with the Reds and especilaly with such international groups, supported materially by the Soviet Government of Moscow.

Our country will never become an international country as Soviet Russia.

9.—The Soviet organs here in America hire common thugs to combat any attempt of the Ukrainians to lay their cause before the American public. Disrupting Ukrainian meethings, beating Ukrainian marchers and treatening their lives, assaulting Ukrainian girls and women, etc., are forerunners of the Bolshevist' "paradise" in America, should they achieve their ends.

Let the liberals of Europe and America be warned. If by their support and connivance a despotism of this kind is established in Western Europe or America, they will be the first victims of its savage power. They will follow the Russian intelectuals... (who were murdered on a wholesale scale). And if some philantropist would help this generation, let him send the Communist leaders of America, at their own expense, to live for a month or two in Russia in order that they may know and tell of what a "paradise" it is to which they have offered their martyrdom.

After the accusation arises the question:

Who shall indict the perpetrators of the worst crimes against humanity?

It is up to the American public and their intellectual leaders to answer the above question.

Lesio Sysyn.

Garfield, July 16.

(The Herald-News, Passaic, N. J., Friday, July 19, 1935).

RADIO.

У суботу, 27. липня зі стації W.H.O.M. 1450 кс в годині 2.45 на радіо-програмі Сурми буде грати орхестра Йосифа Снігура з Нюарку, Н. Дж.

Орхестра відограє пісні, які ще ніколи не були грані на радіо, як танець хрущ, гречка і т. п. укладу Снігура.

Також кілька пісень відспіває нова співачка з Ню Йорку, Йосифа Ґурак.

Математик.

Жінка професора: Ах, мій любий, ми старіємося; ось нині вже 34 роковини моїх уродин.

Професор: Не журися, дорогенька, за рік будеш мати 35 літ — тоді будеш подільна через 7.

Між рибаками.

— Як довго вже ловите риби?

— Від десятьох літ.

— А злапали досить?

— Так. Тому чотири роки зачав раз торгати за гачок великий короп...

Розмова.

Моріц іде вулицею і нараз стрічає якогось жидка, що видається йому трохи знайомим. Підходить і заговорює:

— Перепрощую вас. Я вас звідкись знаю. Чи ви не були часом у Бродах?

— Ні, в Бродах я ніколи не був.

— Гм, це дивне, бо я теж там ніколи не був. Мабуть там стрінулися якісь два інші Жиди.

Більший злочинець.

— Ви на довго?
— На пять літ.
— За що?
— За влом до банку.
— А ви на довго?
— Десять літ.
— За що?
— Я заложив банк.

В школі.

— Туманевич, ти знову приходиш до школи без олівця й зшитка. Чи знаєш, як називають жовніра, що йде на війну без кріса й наплечника?

— Знаю, пане професоре: Ґенералом.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ТАРЗАН І ПРОЛЕВ. (78)

Коли Ронду вкинули до гарему короля ґорилів, шість самиць обступили її і приглядалися їй цікаво. Їх діти приступили також, обнюхували її та дотикалися її вбрання. Одно, трохи більше від інших, вхопило її за ноги й потягнуло, а дівчина впала.

Коли Ронда пробувала встати, молодий ґориль рушив до неї. Ронда думала, що хлопя хоче їй щось злого зробити і тому вдарила його в лице. Тоді хлопя з криком побігло до старої, що її називали Катерина Араґонська. Інша пхнула Ронду під стіну, кричучи: „Як ти сміла діткнутися княжича!"

Ронда скоро довідалася, що шість жінок короля Генриха Восьмого мали історичні імена жінок колишнього справжнього короля. Це були: Катерина Араґонська, Анна Болень, Іванна Сімур, Анна Клівес, Катерина Гаверд і Катерина Пар. Вони негодували на Ронду.

Після того Ронда сиділа сама довгі години, а її голова була оголомшена від вражінь та здогадів про оті неймовірні сотворіння, що вміли говорити по англійськи. Найбільше дивувала її ота постать, що її називали „Творець". Крім того вона надіялася, що кожної хвилини може прийти король і взяти її як свою найсвіжішу жінку.